

orkestra iz Strasbourga. V marcu leta 2009 je bil po velikem uspehu s Straussovo opero *Žena brez sence*, ki je odprla sezono Nizozemske opere, imenovan za glavnega dirigenta Nizozemske opere in Nizozemskega filharmoničnega orkestra. Novo službo bo nastopil leta 2011.

Doslej je že nastopil s številnimi pomembnimi evropskimi orkestri, kot so Berlinski filharmoniki, Kraljevi orkester Concertgebouw, Simfonični orkester iz Birminghama, orkester Akademije Svete Cecilije iz Rima, Evropski komorni orkester, Državna kapela iz Dresdna, Münchenska filharmonija, Dunajski simfoniki in Narodni orkester iz Lyona. Leta 2006 je debitiral na festivalu BBC Proms v Londonu in sicer z BBC-jevimi Škotskim simfoničnim orkestrom. Med vrhunce pretekle sezone sodijo debi v ZDA s Simfoničnim orkestrom iz Saint Louisa ter v Evropi s Simfoničnim orkestrom Jugozahodnega nemškega radia iz Stuttgarta. V prihodnje pa se bo vrnil pred pulite orkestra iz Halléja, Dunajskih simfonikov, Radijskega simfoničnega orkestra iz Berlina, dirigiral pa bo tudi orkestru festivala Firenški glasbeni maj in RAI iz Torina. Na turnejah s Filharmoničnim orkestrom iz Strasbourga bo nastopil še v dvorani Pleyel v Parizu, Concertgebouw v Amsterdamu in na Praški jeseni.

Med najpomembnejše operne dosežke Marca Albrechta v preteklih sezonah sodi nova produkcija Wagnerjevega *Večnega mornarja* na Bayereuthškem festivalu (2003–2006), Welleszove *Bahkantke* na Salzburškem festivalu (2003) in Janačkova opera *Iz mrtvega doma* v Narodni operi iz Pariza (2005). Med letoma 2001 in 2004 je bil prvi gostujoči dirigent Nemške opere iz Berlina, tesne stike pa ohranja tudi s Semperjevo opero iz Dresdna (nazadnje je tam dirigiral Straussovo opero *Elektra*). Lani je debitiral tudi v Kraljevi operi Covent Garden iz Londona (z Wagnerjevim *Večnim mornarjem* in slavnim basbaritonistom Brynom Terfelom v naslovni vlogi). V dunajski operi Theater an der Wien je dirigiral Henzejevo opero *Hamburški princ*, leta 2010 pa ga med drugim čakajo nastopi z Dunajskimi filharmoniki na Salzburškem festivalu (z Bergovo opero *Lulu*), nastopi v Operi iz Ženeve in v Gledališču Liceu iz Barcelone. V sezoni 2008/2009 je s Filharmoničnim orkestrom iz Strasbourga posnel prvo (tonske pesnitve R. Straussa) izmed predvidenega niza plošč za založbo Pentatone.

NIKOLAJ TOKAREV

Pianist Nikolaj Tokarev je rojen leta 1983 v moskovski glasbeni družini. Formalno glasbeno izobraževanje je pričel leta 1988 v znameniti Gnesinovi glasbeni šoli v Moskvi pri A. Traubu, V. Tropu in M. Hohlovu, z odliko pa jo je zaključil leta 2001. Med letoma 2004 in 2006 je študiral na Kraljevem severnem kolidžu v Manchesteru pri Dini Parahini. Trenutno se izpopolnjuje pri prof. Barbari Szczechpanski na Visoki šoli za glasbo Robert Schumann v Dusseldorfu.

Nikolaj Tokarev je debitiral s solističnim recitalom v Moskvi že z devetimi leti. S štirinajstimi je začel redno nastopati tudi po Evropi in na Japonskem. Leta 2000 je osvojil 10. Evrovizijsko veliko nagrado za mlade glasbenike v Bergnu in še istega leta je nastopil v Tokiu z dirigentom Gerdom Albrechtom.

Leta 2006 je prejel 2. nagrado in nagrado občinstva na tekmovanju Geze Ande v Zürichu, leta 2006 pa je prejel še nagrado občinstva na 8. mednarodnem Glasbenem festivalu Orpheum v dvorani Tonhalle v Zürichu (za najboljšo izvedbo Mozartovega klavirskega koncerta s Camerato Salzburg). Leta 2009 je v Berlinu prejel nagrado »Montblanc«.

Nikolaj Tokarev redno nastopa na mednarodnih festivalih, kot so ugledni klavirski festival Ruhr, Grajski festival Ludwigsburg, Glasbeni festival Schleswig-Holstein, Rheingau, glasbeni festivali Mosel, Schwetzingen in drugi. Nastopil je s številnimi orkestri, kot so na primer Camerata Salzburg, Angleški komorni orkester, Evropski solisti iz Luxembourg, Komorni orkester in Orkester Tonhalle iz Züricha, Münchenski filharmoniki, Simfonični orkester iz Bamberg, Filharmonični orkester iz Monte Carla, Narodni filharmoniki Rusije, BBC-jev filharmonični orkester, japonski NHK orkester idr.

Leta 2007 je podpisal ekskluzivno pogodbo z založbo Sony Music in je za tem izdal svojo prvo solistično ploščo (z deli F. Schuberta, F. Chopina in A. Rosenblatta), za katero je prejel ugledno nemško nagrado »Echo Classic« 2007. Leta 2008 je izdal zgoščenko z deli J.-P. Rameaua, C. Debussyja, C. Francka in M. Ravela, leta 2009 je posnel klavirska koncerta E. Griega in F. Chopina, leta 2010 pa bo izšla še njegova plošča s klavirskima koncertoma P. I. Čajkovskega in S. Rahmaninova (z Narodnimi filharmoniki Rusije in dirigentom V. Spivakovim).

NAPOVEDUJEMO

•••

Četrtek, 18. 3., ob 14.00
Velika dvorana Narodnega doma
4. abonmajski predstava Cikla za mlade, red CRESCENDO, Kulturni dnevnik MODRI red in izven

KRALJ PRISLUŠKUJE

Idejna zasnova, režija in glasba:
Peter Kus

•••

Sreda, 31. 3., ob 19.30
Dvorana Union Maribor
5. abonmajski koncert
Komornega cikla

MARKUS SCHIRMER, klavir

Spored: Ludwig van Beethoven

•••

Nedelja, 18. 4., ob 19.30
Velika dvorana SNG Maribor
5. abonmajski koncert
Orkestrskega cikla

V počastitev Chopinovega leta

ORKESTER MUSIKKOLLEGIUM IZ WINTERTHURA

Zsolt Hamar, dirigent
Rafał Blechacz, klavir
zmagovalec Chopinovega
tekmovanja v Varšavi 2005
Spored: H. Goetz, F. Chopin,
L. van Beethoven

Obiskovalce bi želeli še posebej opozoriti, da bo 5. abonmajski koncert izjemoma v Veliki dvorani SNG Maribor. Abonenti bodo o sedežnem redu obveščeni po pošti, vstopnice pa so že tudi v prosti prodaji!

•••

Nedelja, 14. 3., ob 17.00 in 20.00, red NEDELJA in izven
sobota, 27. 3., ob 20.00, red SOBOTA in izven
nedelja, 28. 3., ob 17.00, red POPOLDANSKI 2 in izven in ob 20.00, red MODRI in izven
5. abonmajski predstava cikla »Komedija«
Velika dvorana Narodnega doma

Branislav Nušič: GOSPA MINISTRICA

SNG Nova Gorica in Gledališče Koper

•••

Sobota, 20. 3., ob 20.00 – za izven
Velika dvorana Narodnega doma

Goran Vojnović: ČEFURJI RAUS!

Igra: Aleksandar Rajaković - Sale

•••

Sobota, 21. 3., ob 20.00 – za izven
Velika dvorana Narodnega doma

D. Fo, F. Rame: SVOBODNI ZAKON

Režiser: Samo S. Strelec
Igrata: Nataša Tič Rajljan, Tadej Toš

VEČER

RTS

HOSTESE OBLAČI

s.Oliver

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶
KONCERTNA POSLOVALNICA

Petek, 12. marec 2010, ob 19.30
Dvorana Union Maribor

Filharmonični orkester iz Strasbourga

Informacije in prodaja vstopnic:

Narodni dom Maribor,
Ulica kneza Kocjla 9,
2000 Maribor,
vsak delavnik
od 10. do 17. ure,
v soboto od 9. do 12. ure
ter uro pred koncertom
v Dvorani Union
v Mariboru.

Tel.:
02 229 40 11
02 229 40 50
040 744 122
031 479 000

E-pošta:
info@nd-mb.si,
prodaja@nd-mb.si

<http://www.nd-mb.si/>

Dirigent:

Marc Albrecht

Solist:

Nikolaj Tokarev, klavir

Koncert sta podprla Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Mestna občina Maribor.

ORKESTRSKI CIKEL
4. abonmajski koncert

SEZONA 2009/2010

Erich Wolfgang Korngold (1897–1957)**Suita iz scenske glasbe k Shakespearsevi komediji »Mnogo hrupa za nič«**

op. 11

Prizor v vrtu
Dekle v nevestini sobi
Stražna koračnica
Intermezzo
Maškarada**Sergej Rahmaninov (1873–1943)****Koncert za klavir in orkester št. 1 v Fis-duru op. 1**Vivace
Andante cantabile
Allegro scherzando

*

Erich Wolfgang Korngold**Simfonija v Fis-duru op. 40**Moderato, ma energico
Scherzo
Adagio
Finale

Leta 1928 so pri časopisu *Neue Wiener Tageblatt* opravili anketo, katere osrednje vprašanje je bilo, kdo je trenutno največji svetovni skladatelj. Anketiranci so prvo mesto prisodili velikemu glasbenemu prevratniku Schönbergu, takoj za njim pa se je uvrstil **Erich Wolfgang Korngold** (1897–1957), skladatelj, čigar ime je napol pozabljeno in čigar glasba je doživela renesanso šele zadnje desetletje.

Korngolda lahko razumemo kot zadnjega velikega čudežnega dečka klasične glasbe. Njegov oče Julius je bil pomemben dunajski glasbeni kritik, ki je pri časopisu *Neue Freie Presse* nasledil slavnega Eduarda Hanslicka, zapriseženega Wagnerjevega nasprotnika in avtorja še danes aktualne knjige o glasbeni estetiki *O glasbeno lepem*. Ericha Wolfganga je še kot najstnika slišal takratni direktor Dunajske dvorne opere Gustav Mahler, ki je bil nad znanjem ter sposobnostmi malega dečka popolnoma očaran in ga je priporočil v uk Alexandru Zemlinskemu. Pri Korngoldovih trinajstih letih je orkester Dvorne opere že izvedel njegovo pantomimo *Sneženi mož* in glas o čudežnem dečku je obkrožil Dunaj. Kmalu so Korngoldovo glasbo pričeli izvajati najpomembnejši solisti in dirigenti tistega časa (F. Schalk, W. Furtwängler, B. Walter), o »malem«
skladatelju pa sta navdušeno govorila tudi Richard Strauss in Giacomo Puccini, ki naj bi celo vzkliknil: »Ta deček ima toliko talenta, da bi nam ga z lahkoto malo dal in bi ga imel zase še zmeraj dovolj!«
Zlobni jeziki so sicer natolcevali, da najstniku glasbo piše oče, ki pa je takšne namige odločno zavrnil z besedami: »Mislite, da bi se ukvarjal z glasbeno kritiko, če bi lahko pisal tako kvalitetno glasbo?«

Korngoldova »kariera«
se je strmo vzpenjala in dosegla enega svojih viškov leta 1920, ko so na isti dan v Hamburgu in Kölnu premierno izvedli opero *Mrtvo mesto*, ki je nato navduševala občinstvo po celi Evropi. Prav v tem času je prejel tudi naročilo dunajskega ljudskega gledališča, da poskrbi za scensko glasbo ob izvedbi Shakespearejeve komedije **Mnogo hrupa za nič**. Korngold je pripravil štirinajst glasbenih točk za manjšo komorno zasedbo, že pred krstno izvedbo drame pa je pet skladb povezal v suito za razširjeni orkester. Ta se pričinja s formalno prečiščeno uverturo, sledita dve žanrski sliki – prva je pobarvana šarmantno in nostalgično, druga pa groteskno. Intermezzo nas pritegne zaradi neobičajne inštrumentacije in nežne lirčnosti, finale pa je zasnovan kot radoživ ples, v katerem dominira barva rogov. Kljub uspehom pa so se že leta 1927, ko je bila izvedena Korngoldova najbolj ambiciozna opera *Helianin čudež*, pokazala znamenja zatona – Korngold namreč ni sledil pomembnim estetskim spremembam, še huje pa je bilo, da je bil najbolj cinični nasprotnik

sprememb in glasbenih novosti prav njegov oče. Očetova senca je legla tudi na sina. Občinstvo ni več občudovalo bogatih harmonij in dekadentnih sižejev – aktualnemu trenutku je bolj ustrezala socialno nabita glasba Weilla. Křenekovo spogledovanje z jazzom in Hindemithova nova stvarnost.

Korngold se je v tem času umaknil v svet operete – za izvedbo je pripravil dela Johanna Straussa in pričel sodelovati s takrat slavnim avstrijskim režiserjem Maxom Reinhardtom. Prav Reinhardt je Korngolda leta 1934 povabil v Hollywood, kjer je aranžiral Mendelssohnovo glasbo za Reinhardtov film *Sen kresne noči*. Filmski delavci so takoj prepoznali Korngoldov talent in že naslednje leto je produkcijska hiša Warner Bros z njim podpisala pogodbo; tako je postal prvi uveljavljeni skladatelj umetniške glasbe, ki je ustvarjal za film. Že z glasbo za prvi film *Captain Blood* – romantično-zgodovinsko zgodbo, s katero je svojo kariero pričel igralec Errol Flynn – je prejel oskarja. Po letu 1938 se je bil zaradi svojega judovskega porekla prisiljen za stalno naseliti v ZDA, kjer je nato s svojo glasbo opremil še šestnajst filmov, za glasbo k filmu *Dogodivščine Robina Hooda* pa je pospravil še svojega drugega oskarja.

Po letu 1946 je opustil sodelovanje s Hollywoodom in se skušal ponovno uveljaviti kot avtor umetniške glasbe. Vendar zaradi grozot druge svetovne vojne do temeljev pretresena Evropa ni imela več posluha za Korngoldove široko razpete melodije in opojno orkestracijo – glasba čudežnega dečka se je zdela povsem neprimerna in zastarela. Hkrati pa si je njegova glasba prislužila pejorativno etiketo manjvredne filmske glasbe. Resnica pa je nekoliko drugačna; niso Korngoldove skladbe tiste, ki zvenijo kot filmska glasba, temveč vsa filmska glasba zveni kot Korngold. Skladatelj je film razumel kot opero brez petja, filmske scenarije pa kot operna libreta, kar pomeni, da svoje kompozicijske tehnike ni prilagajal filmu, temveč je, prav nasprotno, njegove osebne glasbeni slog postal sinonim za filmsko glasbo. Tako je na primer v glasbo za *Dogodivščine Robina Hooda* pretil svojo glasbo iz *Uverture »Sursum corda«*, za kasnejši *Koncert za violončelo in orkester* pa je uporabil glasbo iz filma *Deception*.

Takšna navzkrižna sekanja med filmsko in »visoko«
umetniško glasbo so značilna prav za Korngoldov povojni

opus, v katerem ima še posebej izrazito mesto **Simfonija v Fis-duru**. V večini je delo nastalo med letoma 1951 in 1952, posvečeno pa je spominu na ameriškega predsednika F. D. Roosevelta. Krstna izvedba dela je bila leta 1954 na Dunaju, ko je povprečen dirigent vodil precej slabo pripravljen orkester, zato izredno negativne kritike niso bile nič čudnega. Nekoč čudežni deček je zdaj postal pozabljeni osamelec.

Po tem je *Simfonija v Fis-duru* za dolgo padla v pozabo. Prvi jo je leta 1972 obudil dirigent Rudolf Kempe, redne izvedbe in posnetke pa delo beleži šele od srede devetdesetih let. To je bil čas, v katerem so se ohladile modernistične zahteve po inovativnem ter so v spominsko zavest potonile grozote druge svetovne vojne; s tem pa je prenehalo tudi decidirano odklanjanje tradicionalističnih umetniških ostalin. Danes se nam Korngoldova simfonija razkriva kot močno občuteno delo, ki vedno znova preseneča z melodičnim bogastvom, emocionalno obžarjenostjo in tudi obrtniško spretnostjo. Prvi sonatni stavek jasno predstavlja dialektični odnos med prvo temo, za katero se zdi, da bi jo lahko srečali tudi v kakšni grozljivki, in bolj lirično temo v flavti. Podobno je razpet tudi drugi stavek, hitra tarantela, ki pa se v triu umika razpeti, skoraj »filmski«
melodiji rogov. Tretji stavek prinaša okus po posmrtni koračnici, napete harmonije in velik gradacijski lok pa nam v spomin priključeta tudi Mahlerjevo glasbo. Skladba se triumfalno zaključuje s koračniško naravnanim finalom, v katerega vdirajo tudi reminiscence na predhodne stavke.

Zanimivo je, da tudi glasbo **Sergeja Rahmaninova** (1873–1943), le nekoliko starejšega Korngoldovega sodobnika, pogosto označujejo kot filmsko. Tako naj bi Igor Stravinski o glasbi svojega rojaka menil, da je to predvsem »grandiozna filmska glasba«, ki ji je odrekal resno umetniško težo. Seveda pa moramo z drugačnimi vatli meriti simfonične poizkuse Rahmaninova v primerjavi z njegovo klavirsko glasbo. Rahmaninov je bil v prvi vrsti izreden klavirski virtuoz, ki se je večino časa posvečal koncertni dejavnosti. Kljub temu, da je veliko časa namenil tudi kompoziciji, pa je bil v tem pogledu že od vsega začetka le polovično uspešen. Prvi resni udarec je prišel leta 1897 ob izvedbi skladateljve 1. *simfonije*, ki je podobno kot v primeru Korngolda zaradi

slabe izvedbe požela obupno slabe kritike. Rahmaninova je ta dogodek tako močno pretresel, da naslednja tri leta ni več skladal. Iz skladateljske depresije mu je pomagala šele terapija psihiatra Nikolaja Dahla, ki je s pomočjo hipnoze v Rahmaninovu spet utrdil skladateljsko samozavest. In res je sledila izredno uspešna krstna izvedba skladateljevega *Drugega klavirskega koncerta*. Kot svoj prvi opus je sedemnajstletni Rahmaninov dokončal **Prvi klavirski koncert**, s katerim je že dokazal, da obvladuje kompozicijsko tehniko, inštrumentacijo in skrivnosti klavirske virtuoznosti. Seveda bi v delu lahko poiskali tudi številne skladateljeve zglede. Hitre verige akordov in oktav izdajajo sorodnosti s Schumannovim in Griegovim koncertom, harmonija se napaja pri Čajkovskem, za počasni prehod iz drugega stavka v finale, ki prinaša poltonsko znižanje, pa se zdi, da je vzeti iz poslednjega Beethovnovnega klavirskega koncerta. Kljub temu, da osrednje teme še niso tako široko razpete kot v kasnejših koncertih, pa delo vendarle izdaja skladateljsko konciznost. To še tem bolj velja za nekoliko popravljeno verzijo (skladatelj je popravil predvsem finale; koncert je tudi skrajšal, ne da bi pri tem spremenil tematski material), ki jo je skladatelj pripravil leta 1917, torej skoraj tri desetletja po krstni izvedbi.

Gregor Pompe

FILHARMONIČNI ORKESTER IZ STRASBOURGA

Filharmonični orkester iz Strasbourga deluje že od leta 1855. Svetovno znan je postal zahvaljujoč delu z dirigenti, kot so Hans Pfitzner, Otto Klemperer, George Szell, Hans Rosbaud, Ernest Bour, Alceo Galliera, Alain Lombard, Theodor Guschlbauer, Jan Latham-Koenig in od leta 2006 Marc Albrecht. Z orkestrom so radi sodelovali tudi drugi pomembni dirigenti, med drugim Felix Mottl, Hermann Sacher, Charles Munch in Wilhelm Furtwängler, izvedbe svojih del pa so vodili tudi skladatelji H. Berlioz, J. Brahms, C. Saint-Saëns, G. Mahler, R. Strauss, M. Reger, P. Boulez in W. Lutosławski.

Svoj ugled je Filharmonični orkester iz Strasbourga utrdil na uspešnih svetovnih turnejah (Avstrija, Nemčija, Švica, Velika Britanija, Belgija, Nizozemska, Španija, Italija, Grčija, Poljska, Japonska, Brazilija in Argentina) in preko televizijskih prenosov. Orkester redno nastopa

tudi na uglednih festivalih (Montreux, Ascona, London, Orange, Aix-en-Provence, Montpellier, Atene, Granada, Flandrija ...). Gostoval je tudi v Lizboni in Luxembourgju, v času, ko sta mesti nosili laskavi naziv Evropske prestolnice kulture.

Orkester v svojem domačem mestu letno izvede približno 30 koncertov, poleg tega pa nagovarja tudi novo občinstvo širše Alzaške regije. Sodeluje tudi z Narodno opero Rena in se udeležuje mnogih lokalnih glasbenih dogodkov, kot sta festival Musica ali Strasbourgški glasbeni festival.

Filharmonični orkester iz Strasbourga je posnel širok repertoar del od 18. do 20. stoletja in zanje prejel številne nagrade. Trenutno pričakujemo izid dveh novih plošč; ena bo posvečena delom Albana Berga, druga pa Richardu Straussu. Obe izvedbi je vodil Marc Albrecht.

Leta 2001 je bilo na pobudo orkestrskega vodstva ustanovljeno združenje Euterpe, ki skrbi za promocijo sleherne iniciative, ki pripomore k povečanju vpliva orkestra. V združenju Euterpe se tako zbirajo vrhunci orkestra, glasbeni ljubitelji, redni obiskovalci koncertov in tudi partnerji, pokrovitelji in firme, ki želijo podpreti orkester. Med pomembnejša priznanja, ki jih je orkester pridobil v novejši zgodovini, sodijo nagrada za evropske simfonične orkestre 1996, ki jo podeljuje Evropski forum za kulturo, nagrada Clauda Rostanda 1999 za najboljšo operno izvedbo kakšne province in sicer za izvedbo opere *Pogovori karmeličank* ter francoska nagrada za klasično glasbo, »Les Victoires de la Musique Classique«, za najboljši posnetek leta 2005 (za posnetek del Leana-Louisa Agobeta). Leta 1994 je francosko Ministrstvo za kulturo orkestru podelilo nacionalni status.

MARC ALBRECHT

Marc Albrecht je zelo iskan dirigent in cenjen interpret del Wagnerja in R. Straussa ter sodobne glasbe. Zato ne preseneča, da je reden gost praktično vseh evropskih vodilnih opernih hiš in orkestrov. V zgodnjih letih svoje kariere je deloval v operah iz Hamburga ter Dresdna in je bil asistent dirigenta Claudia Abbada pri Mladinskem orkestru Gustava Mahlerja na Dunaju. Leta 1995 je nastopil zelo uspešno šestletno službo glasbenega direktorja Državnega gledališča iz Darmstadta, od leta 2006 pa je umetniški vodja in glavni dirigent Filharmoničnega